

Továrníci a obchodníci

Asi třetina ekonomicky aktivních Židů z celkového počtu 182 osob byla v roce 1921 majiteli či spolujednateli obuvnických či textilních továren a závodů (Popper-Löbel, Lederer-Adler, Fischer). Základy obuvnického průmyslu v Litomyšli položil D. H. Pollak, když zde v roce 1865 založil filiálku továrny na obuv, kterou sem přenesl z Vídně kvůli levnější pracovní síle. Rovněž některé pozdější litomyšlské obuvnické a textilní závody byly pobočkami vídeňských firem, které měly židovské majitele.

V Litomyšli také vzkvétaly tkalcovské závody – například Egerova továrna. Ta měla ve své době 40 stavů na jutu a 20 na přízi a bavlnu a zaměstnávala na 600 domácích dělníků ve vsích a ročně vyrobila na 30 vagonů zboží. Po roce 1918 vznikaly v Litomyšli dále závody na výrobu prádla. Jedním z nich byla firma LINKA bratrů Eisnerových, která vyráběla povlečení a luxusní, ručně vyšíváné dámské hedvábné prádlo. Mezi další výrobce prádla patřili například Rudolf Sladkus, Gustav König či Alfred Stein.

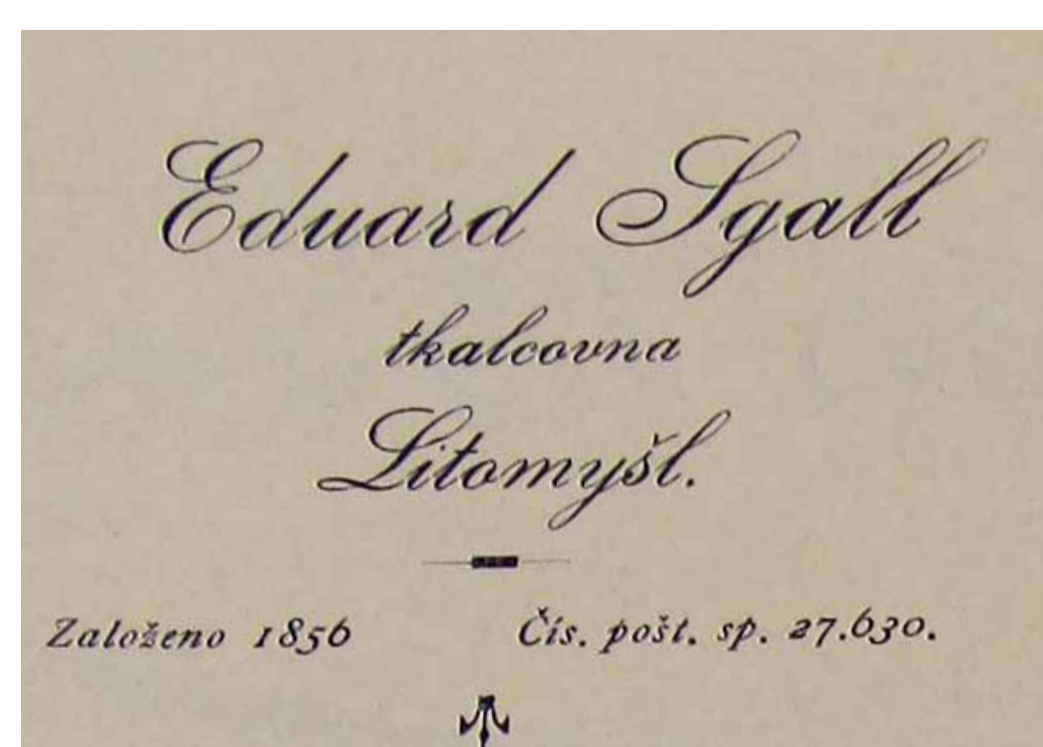
Další početnou skupinou židovského obyvatelstva byli počátkem 20. let majitelé či spolujednatelé obchodů. Provozovali živnosti s textilní a galanterním zbožím, řeznictví, uzenářství či železářství.

Židovští obyvatelé patřili v první polovině 20. století k významným zaměstnavatelům. Podíleli se na industrializaci, byli ekonomicky velmi aktivní a přispívali tak k prosperitě celého města.

Na rozdíl od jiných míst nebyli litomyšlská Židé koncentrováni v jedné konkrétní městské části. Nejvíce jich od poloviny 19. století obývalo domy na náměstí, kde zároveň často provozovali obchody. Další bydleli v blízkosti synagogy. V obou lokalitách ovšem žilo židovské i nežidovské obyvatelstvo společně. Na přiloženém plánu jsou vyznačeny domy obývané židovskými obyvateli Litomyšle (stav z r. 1921).

☛ Ručně vyšíváné prádlo firmy Linka
repro ze sborníku *Zmizelí sousedé*

☛ Záhloví úřední korespondence tkalcovny Eduard Sgall
SOKA Litomyšl

Záhloví úřední korespondence firmy Lederer&Adler

repro z knihy
M. Skřivánek: *Litomyšl 1259-2009*

☛ Boty vyrobené továrnou Popper v Litomyšli

repro ze sborníku
Zmizelí sousedé

Záhloví úřední korespondence firmy Bratři Egerové

SOKA Litomyšl

Plán Litomyšle s vyznačenými domy, které obývaly v roce 1921 židovské rodiny

SOKA Litomyšl, úprava podle sčítání lidu autorka výstavy

